

Asia: VN/16661/2026

Valtioneuvoston asetus asuinrakennusten energia-avustuksista vuosina 2026-2027

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

VALTIONEUVOSTON ASETUSLUONNOS ASUINRAKENNUSTEN ENERGIA-AVUSTUKSISTA VUOSINA 2026-27

Fortum kiittää mahdollisuudesta lausua Ympäristöministeriön ehdotuksesta VnA:ksi asuinrakennusten energia-avustuksiksi vuosina 2026–27. Pidämme hyvänä, että energiatehokkuusinvestointeja edistetään, koska rakennuskannan korjaustarve on merkittävä ja koska investointien vauhdittaminen tukee sekä ilmastotavoitteita että rakennusalan suhdannetta. Asetusehdotuksen vaikutukset markkinoihin, teknologianeutraalisuuteen ja ohjaukseen edellyttävät merkittäviä täsmennyksiä.

Asetusehdotus pyrkii ohjaamaan investointeja energiatehokkuuteen E-luvun kautta, mikä on periaatteessa teknologianeutraali lähestymistapa. Käytännössä kuitenkin nykyiset energiamuotojen painokertoimet, tukikelpoisten kustannusten rajaukset sekä tietyt erityiskohtelut (fossiilisista luopuminen) johtavat tai voivat johtaa tilanteeseen, jossa lopputulos ei ole riittävän markkina- eikä teknologianeutraali. Korostamme, että tukijärjestelmän tulisi edistää kustannustehokkaimpia ratkaisuja, säilyttää toimiva kilpailu lämmitysmarkkinoilla ja välttää teknologioiden välistä epätarkoituksenmukaista ohjausta.

Pidämme välttämättömänä yhteiskunnan avustusresurssien tehokkaan allokoinnin sekä lämpömarkkinoiden kilpailun toimivuuden kannalta, että:

- Avustuksen myöntäminen ja E-lukuvertailun tulee perustua rakennuksen todelliseen nykytilanteeseen,
- Historiallinen energiatodistus ei ole riittävä eikä usein edes perusteltu vertailukohta, koska rakennukseen on usein tehty muutoksia sen laatimisen jälkeen ja

- Paikallisen kaukolämmön primäärienergian käytön tehokkuuden ja päästöjen viimeaikainen kehitys tulee sisältyä E-luvun perusteella tehtävään arviointiin.

E-luvun tulkinnan epäyhtenäisyys palvelumalleissa (lämpöpumput vs. kaukolämpö) on korjattava. Ehdotamme, että E-luvun laskenta- ja tulkintasäännöt selkeytetään, ratkaisujen vertailukelpoisuus varmistetaan ja energiamuotokertoimien vaikutus kilpailuneutraliteettiin arvioidaan.

Vaikka asetusehdotus vaikuttaa neutraalilta, käytännössä fossiilisista luopuminen on erityisesti tuettua ja E-luvun rakenne, laskennan joustokohdat ja kaukolämmön verkkokohtaisen tarkastelun puute (kaavamainen kansallinen painokerroin 0,50) suosii muita teknologioita.

Tämä voi olla tietoinen ohjauskeino, mutta ei teknologianeutraali, koska kaukolämpöä kohdellaan kaavamaisesti eikä paikallisesti. Katsomme, että tukijärjestelmän tulee olla johdonmukainen ja yhtenäinen kaikille vähäpäästöisille ratkaisuille ja että investointien ohjautumisen tulee perustua energia- sekä kustannustehokkuuteen.

Asetuksen 7 § mahdollistaa tuen kaukolämpöön tai maalämpöön siirtymiseen fossiilisesta lämmityksestä. Pidämme periaatetta oikeana, mutta sitä tulee täsmentää seuraavasti: ”tukea myönnetään siirtymiseen vain tilanteissa, joissa luovutaan avustuksen hakemisen hetkellä käytössä olevasta fossiilisesta kiinteistökohtaisesta lämmitysjärjestelmästä”. Perustelumme ovat, että tämä muutos

- selkeyttää tulkintaa olennaisesti,
- estää epäselvyydet historiallisista järjestelmistä ja
- kohdentaa tuen todellisiin, avustuksen perusteella tehtäviin päästövähennyksiin.

Lämmitystapamuutokset tulee pääsääntöisesti rajata tuen ulkopuolelle, ainoana poikkeuksena fossiilisista luopuminen. Tämä turvaa kilpailullisten lämmitysmarkkinoiden toimivuuden.

Nykyinen malli kohtelee lämpöpumpputeknologioita osin epäyhtenäisesti ja voi ohjata investointeja tukien perusteella. Lämpöpumppujen eriyttäminen tukikelpoisuuden osalta ei ole perusteltua. Tuen saaminen tulee siten rajata ainoastaan tilanteisiin, joissa luovutaan fossiilisesta lämmityksestä.

Perustelumuistio painottaa vahvasti eristämistä ja rakenteellista energiatehokkuutta korjausrakentamisessa. Energiajoustot, energian varastointi sekä älyohjaus jäävät osin aliarvostetuiksi E-luvussa. Järjestelmä- ja joustoratkaisut ovat keskeisiä tulevaisuuden energiajärjestelmässä, joten tukijärjestelmän tulisi tunnistaa niiden arvo paremmin.

Ehdotettu malli edellyttää merkittävää suunnittelua ja E-lukulaskentaa, mikä lisää kustannuksia ja epävarmuutta. Fortum kannattaa pohdittavaksi ehdotusta kevennetystä menettelystä, jossa merkittävät rakenteelliset parannukset voivat olla tukikelpoisia ilman täyttä E-luvun parantamisvaatimusta. Tämä nopeuttaisi hankkeita ja madaltaisi investointikynnystä merkittävästi sekä tukisi siten rakennusalan elpymistä.

Yhteenvetona ehdotamme, että:

- selkeytetään E-luvun ja vertailujen laskenta- ja tulkintasäännöt sekä esimerkit,
- tarkastellaan energiamuotokertoimien vaikutuksia ja otetaan mukaan kaukolämmön verkkokohtainen painokerroin (0,50...noin 0,26) samoilla periaatteilla kuin mitä on ehdotettu

uudisrakennuksille, jolloin energiatodistuksessa voidaan todentaa erikseen kaukolämmön vähäpäästöisyyden kehitys E-luvun avulla),

- varmistetaan tasapuolinen kohtelu eri ratkaisuille,
- vältetään tukiohjautuminen teknologioiden välillä,
- täsmennetään 7 § vain tilanteisiin, joissa luovutaan tällä hetkellä käytössä olevasta fossiilisesta lämmityksestä,
- rajataan lämmitystapamuutokset pääsääntöisesti tuen ulkopuolelle (ainoana poikkeuksena fossiilisista luopuminen),
- parannetaan energiajoustopuolelta, varastoinnin ja älyratkaisujen asemaa,
- otetaan käyttöön yksinkertaistettu tukimalli rakenteellisille parannuksille

Pidämme tärkeänä, että energia-avustus edistää tehokkaasti energiatehokkuusinvestointeja, tukee rakennusalan aktiviteettia ja edistää toimivaa sekä tehokasta kilpailua energiamarkkinoilla.

Fortum Oyj

Lisätietoja: Harri-Pekka Korhonen

Korhonen Harri
Fortum Oyj - H&C Nordics/CRB